

**ХҮҮХДИЙН
ШУДАРГА БАЙДАЛ**

2019

СУДАЛГАА

**ОИ.МН
СУДАЛГААНЫ ДАН**

АГУУЛГА

БҮЛЭГ 1. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН	4
ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДАЛД НӨЛӨӨЛЖ БУЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛС	10
БҮЛЭГ 2. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНЫ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ	16
1. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН ТҮВШНИЙ ТООЦООЛОЛ	16
2. СУДАЛГАА ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН БАЙДАЛ	17
3. СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮҮХДҮҮДИЙН НАС, ХҮЙСИЙН БҮТЭЦ	17
ДҮГНЭЛТ	18
ЗӨВЛӨМЖ	20

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

Хүснэгтийн жагсаалт

Хүснэгт 1.	Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, аймаг, нийслэлээр	6
Хүснэгт 3.	Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, дүүргээр	8
Хүснэгт 4.	Хүүхдийн шударга байдлыг үнэлэхэд ашигласан асуулт	16
Хүснэгт 5.	Хүүхдийн шударга байдлын дэд үзүүлэлтийг тооцсон асуулт	17

Зургийн жагсаалт

Зураг 1.	Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, оноор	4
Зураг 2.	Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, аймгаар	5
Зураг 3.	Баруун бүсийн аймгуудын хүүхдийн шударга байдлын түвшин, 2016-2019 оны байдлаар	6
Зураг 4.	Хангайн бүсийн аймгуудын хүүхдийн шударга байдлын түвшин, 2016-2019 оны байдлаар	7
Зураг 5.	Төвийн бүсийн аймгуудын хүүхдийн шударга байдлын түвшин, 2016-2019 оны байдлаар	7
Зураг 6.	Зүүн бүсийн аймгуудын хүүхдийн шударга байдлын түвшин, 2016-2019 оны байдлаар	8
Зураг 7.	Нийслэлийн дүүргүүдийн хүүхдийн шударга байдлын 2019 оны түвшин	8
Зураг 8.	Хүүхдийн шударга байдал, хүйсээр	9
Зураг 9.	Хүүхдийн шударга байдал, суралцаж буй ангиар	9
Зураг 10.	Хүүхдийн шударга байдал, сургуулийн өмчийн хэлбэрээр	9
Зураг 11.	Шударга байх талаар ярилцдаг нь хүүхдийн шударга байдалд нөлөөлөх эсэх	10

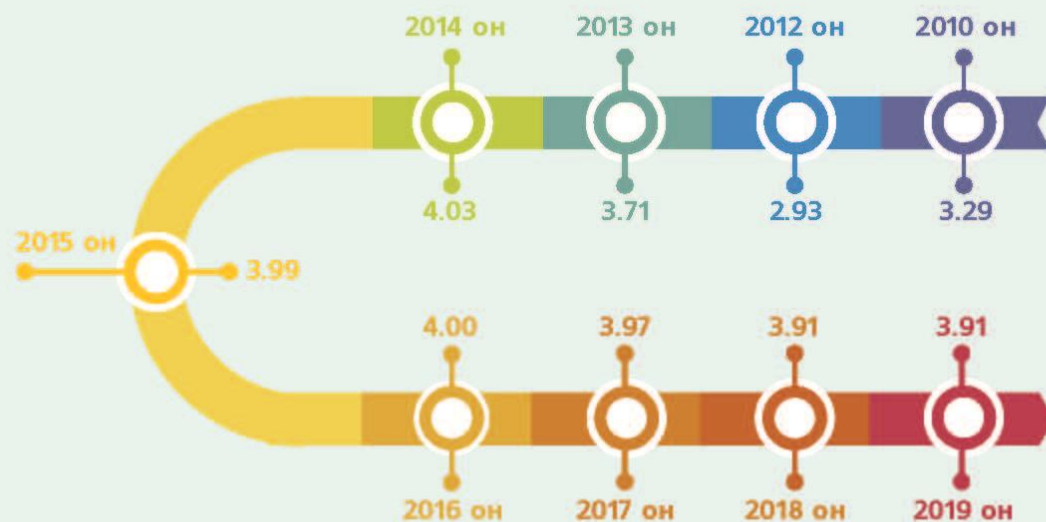
Зураг 12.	Хүүхдийг шударга хандсаных нь төлөө магтах явдал шударга байдалд нөлөөлөх эсэх	10
Зураг 13.	Шударга бус зүйл хийснийх нь төлөө хүүхдийг зэмлэх нь тэдний шударга байдалд нөлөөлөх эсэх	10
Зураг 14.	Хүүхдүүд шударга бус зүйл хийхэд эцэг, эхийн үйлдэл	11
Зураг 15.	Хүүхдийн шударга байдалд найз нөхөд нь нөлөөлөх эсэх	11
Зураг 16.	Хүүхдүүд шударга бус үйлдлийн талаар ангийнхан, найз нартайгаа ярилцах нь хүүхдийн шударга байдалд нөлөөлөх эсэх	11
Зураг 17.	Шударга бус зүйл хийсэн дотныхоо хүнд хандах хандлага ба хүүхдийн шударга байдлын түвшин	12
Зураг 18.	Шударга ёсны талаар хичээл орох нь шударга байдалд нөлөөлөх эсэх	12
Зураг 19.	Шударга бус асуудал тохиолдоход хүүхдийн үйлдэл	12
Зураг 20.	Хүүхдүүдийн шударга ёсны талаарх мэдээлэл авах суваг ба хүүхдийн шударга байдлын түвшин	13
Зураг 21.	Багшийн зүгээс шударга бус, зохисгүй зан гаргахад хүүхдүүд хэнд ханддаг вэ?	14
Зураг 22.	Шударга бус үйлдлийг олон нийтэд мэдээлэх эсэх	15
Зураг 23.	Судалгаанд хамрагдсан хүүхдүүдийн хүйс, нас	17

БҮЛЭГ 1

ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН

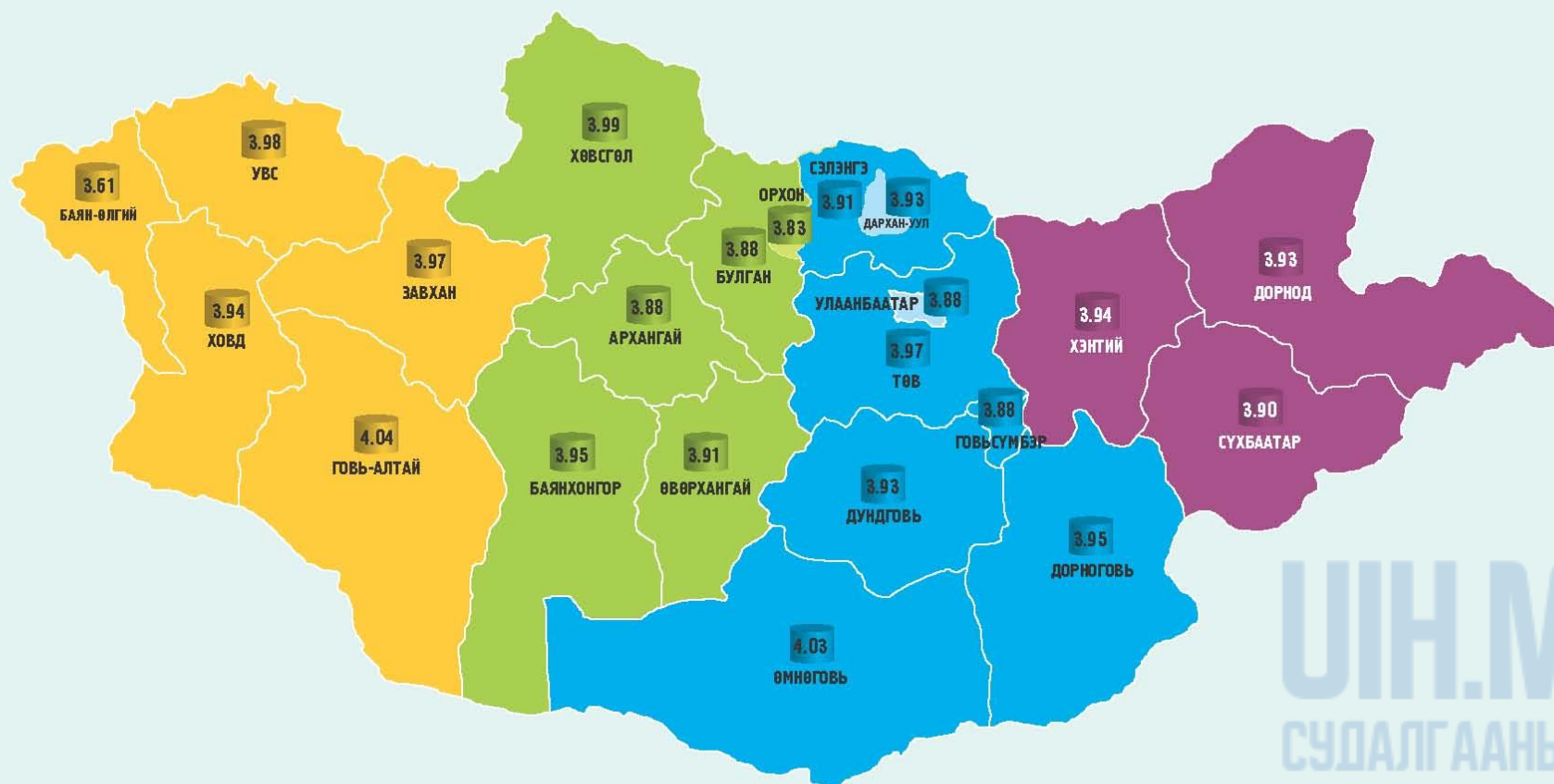
Хүүхдийн шударга байдлын түвшин 2019 оны судалгаагаар 3.91 гэсэн дүнтэй гарсан нь өмнөх судалгааны дүнтэй нэг түвшинд байна (Зураг 1).

Зураг 1. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, оноор

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

Зураг 2. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, аймаг, нийслэлээр

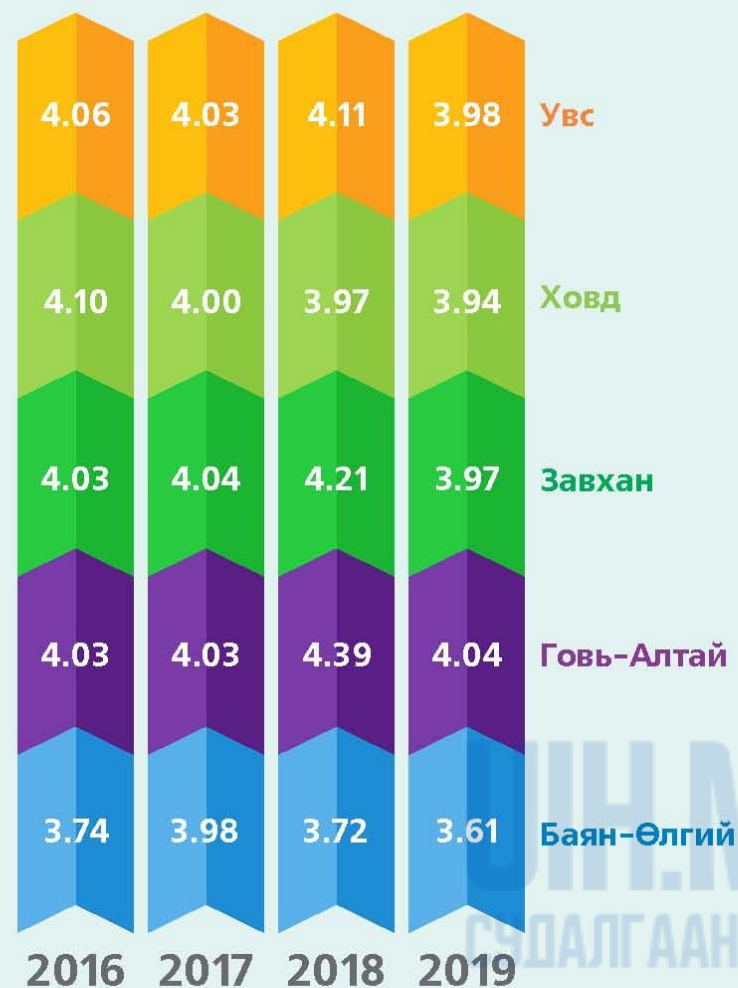

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

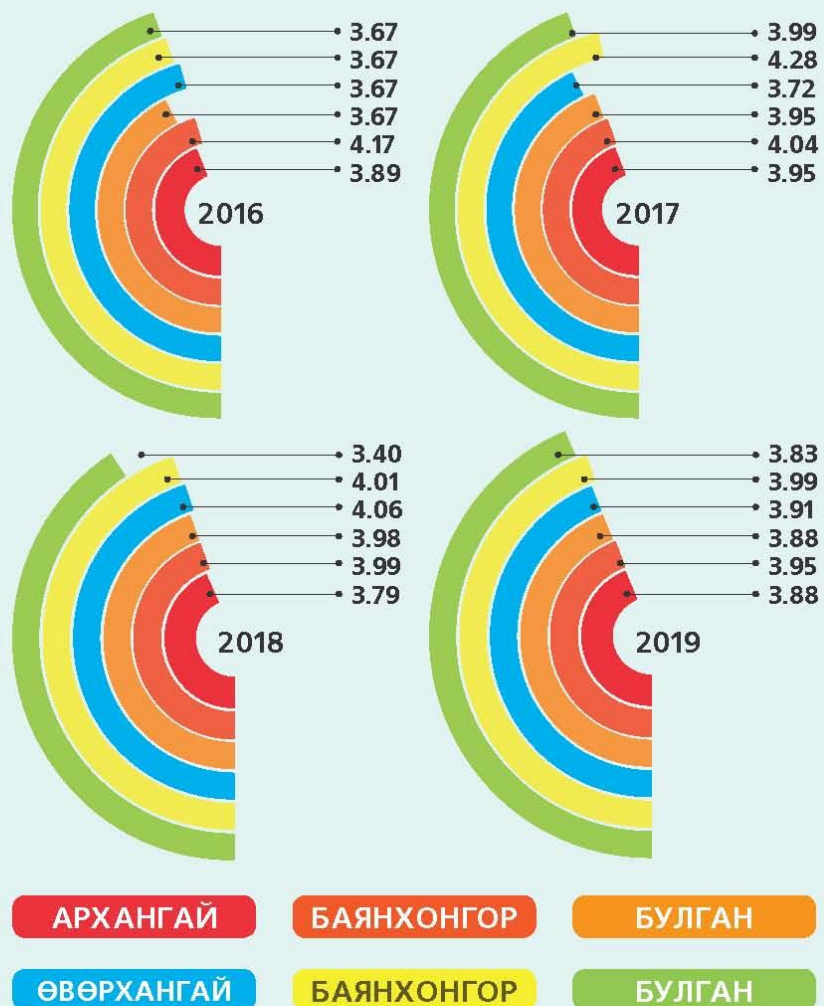
Хүснэгт 1. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, аймаг, нийслэлээр, оноор

д/д		2016 он	2017 он	2018 он	2019 он
1	Архангай	3.89	3.95	3.79	3.88
2	Баян-Өлгий	3.74	3.98	3.72	3.61
3	Баянхонгор	4.17	4.04	3.99	3.95
4	Булган	3.67	3.95	3.98	3.88
5	Говь-Алтай	4.03	4.03	4.39	4.04
6	Говьсүмбэр	3.92	4.09	3.90	3.88
7	Дархан-Уул	4.04	4.02	4.11	3.93
8	Дорноговь	4.22	3.70	4.14	3.95
9	Дорнод	4.08	4.11	3.96	3.93
10	Дундговь	3.79	4.26	4.19	3.93
11	Завхан	4.03	4.04	4.21	3.97
12	Орхон	4.04	3.99	3.40	3.83
13	Өвөрхангай	4.16	3.72	4.06	3.91
14	Өмнөговь	4.21	3.97	3.39	4.03
15	Сүхбаатар	3.69	3.96	3.92	3.90
16	Сэлэнгэ	4.04	4.10	4.13	3.91
17	Төв	3.98	3.81	4.11	3.97
18	Увс	4.06	4.03	4.11	3.98
19	Ховд	4.10	4.00	3.97	3.94
20	Хөвсгөл	4.09	4.28	4.01	3.99
21	Хэнтий	4.17	4.24	3.89	3.94
22	Улаанбаатар	3.98	3.95	3.78	3.88

Зураг 3. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, баруун бүс

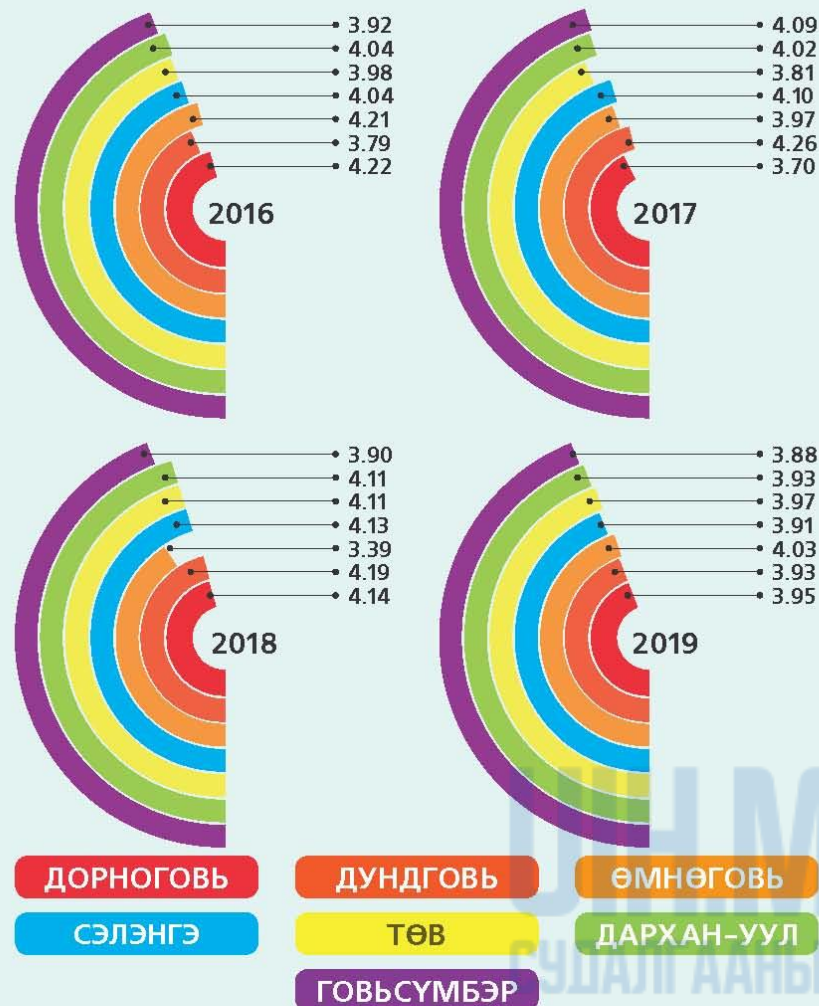

Зураг 4. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, хангайн бүс

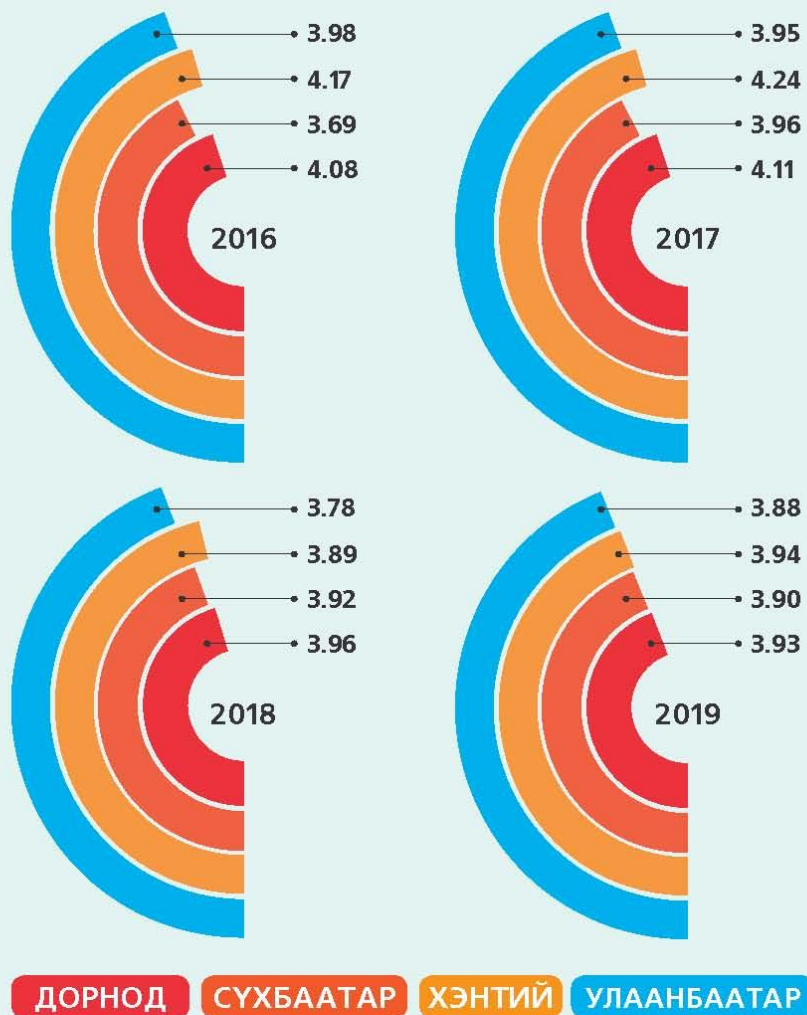
ШУДАРГА БУС 1 5 ШУДАРГА

Зураг 5. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, төвийн бүс

"ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДАЛ 2019" СУДАЛГАА

Зураг 6. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, зүүн бүс

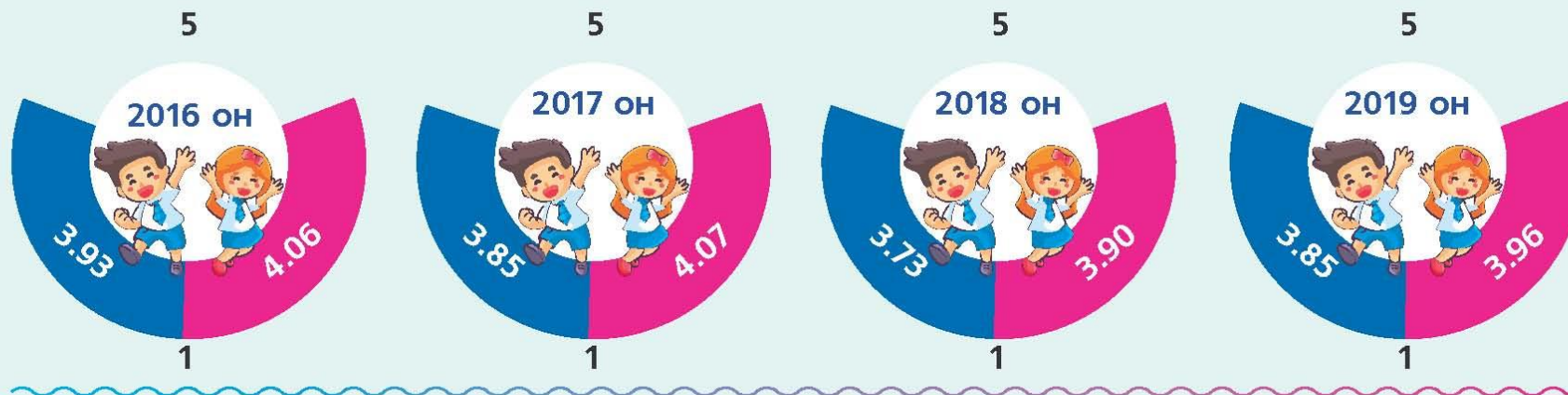
Зураг 7. Нийслэлийн дүүргүүдийн хүүхдийн шударга байдлын 2019 оны түвшин

Хүснэгт 3. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин

Дүүрэг	2017 он	2018 он	2019 он	Зөрүү
Багануур	4.04	3.88	3.82	-0.06
Багахангай	3.91	4.00	3.69	-0.32
Баянгол	3.84	3.96	3.83	-0.13
Баянзүрх	3.77	4.04	3.88	-0.16
Налайх	4.03	3.04	3.86	0.82
Сонгинохайрхан	3.93	3.87	3.83	-0.04
Сүхбаатар	4.09	3.60	4.08	0.47
Хан-Уул	3.86	3.92	4.06	0.14
Чингэлтэй	4.09	3.67	3.85	0.18

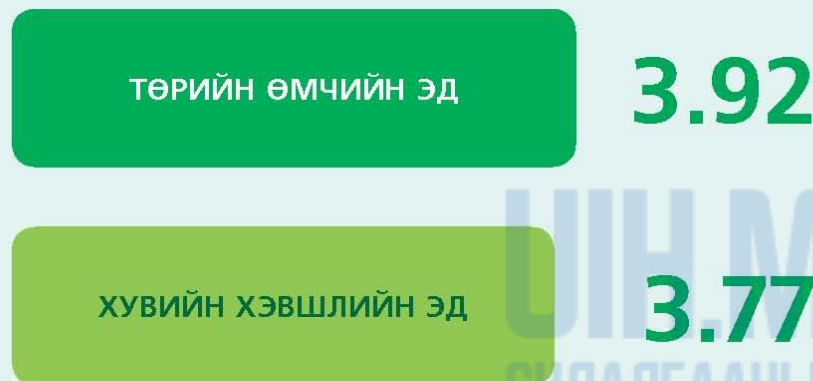
Зураг 8. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, хүйсээр

Зураг 9. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, суралцаж буй ангиар

Зураг 10. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин, сургуулийн өмчийн хэлбэрээр

ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДАЛД НӨЛӨӨЛЖ БУЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛС

Зураг 11. Шударга байх талаар гэрт хэн нь ярилцдаг нь хүүхдийн шударга байдалд нөлөөлөх эсэх

Зураг 12. Хүүхдийг шударга хандсаных нь төлөө магтах явдал шударга байдалд нөлөөлөх эсэх

Зураг 13. Шударга бус зүйл хийснийх нь төлөө хүүхдийг зэмлэх нь тэдний шударга байдалд нөлөөлөх эсэх

Зураг 14. Хүүхдүүд шударга бус зүйл хийхэд эцэг, эхийн гаргадаг үйлдэл тэдний шударга байдалд нөлөөлөх эсэх

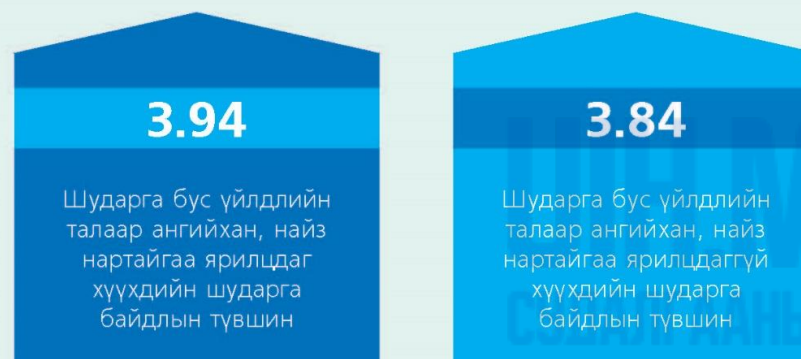

ШУДАРГА БУС 1 5 ШУДАРГА

Зураг 15. Хүүхдийн шударга байдалд найз нөхөд нь нөлөөлөх эсэх

Зураг 16. Хүүхдүүд шударга бус үйлдлийн талаар ангийнхан, найз нартайгаа ярилцах нь хүүхдийн шударга байдалд нөлөөлөх эсэх

“ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДАЛ 2019” СУДАЛГАА

Зураг 17. Шударга бус зүйл хийсэн дотныхоо хүнд хандах хандлага ба хүүхдийн шударга байдлын түвшин

Зураг 18. Шударга ёсны талаар хичээл орох нь шударга байдалд нөлөөлөх эсэх

Зураг 19. Шударга бус асуудал тохиолдоход хүүхдийн үйлдэл

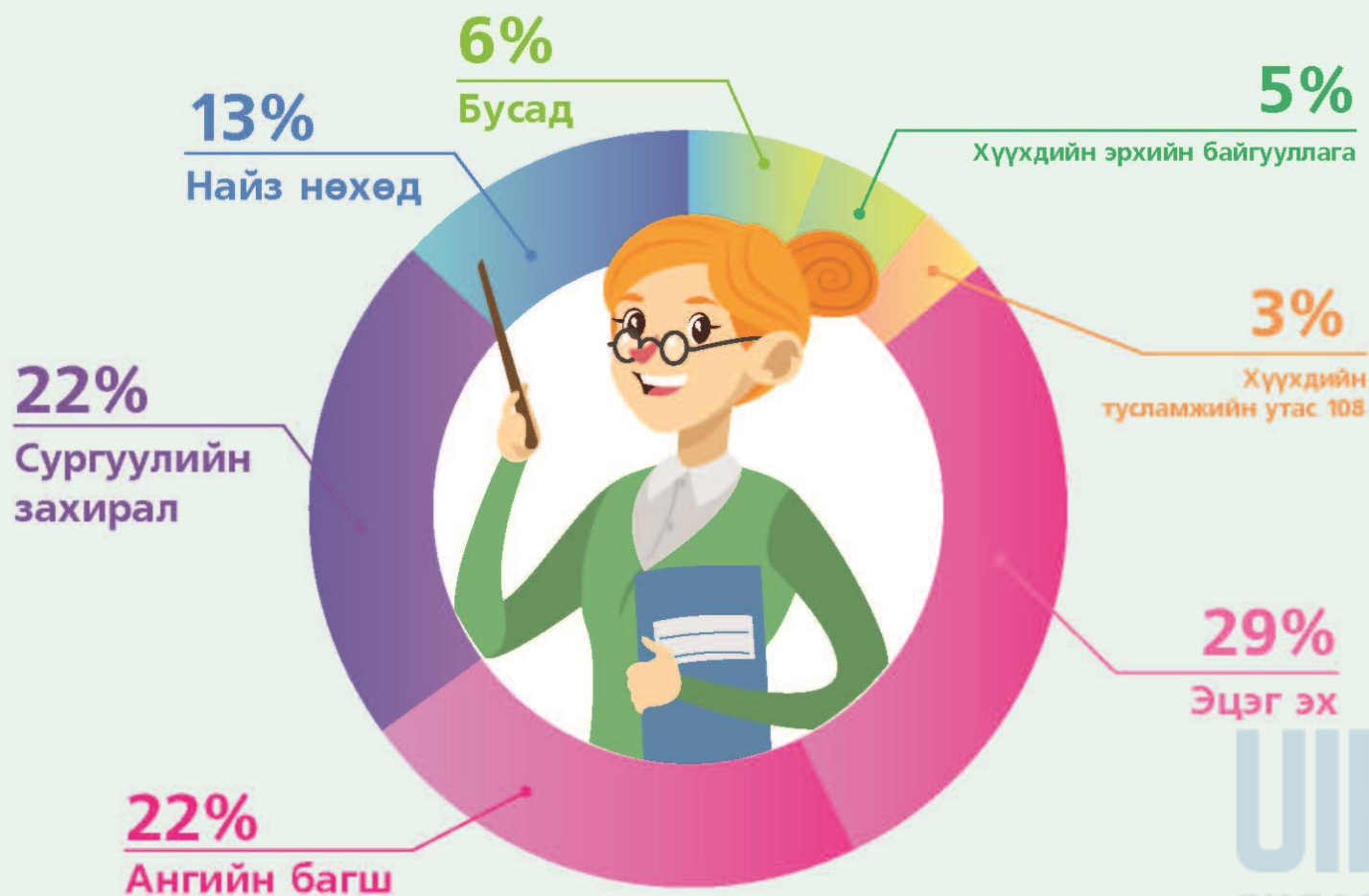

Зураг 20. Хүүхдүүдийн шударга ёсны талаарх мэдээлэл авах суваг ба хүүхдийн шударга байдлын түвшин

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

Зураг 21. Багшийн зүгээс шударга бус, зохисгүй зан гаргахад хүүхдүүд хэнд ханддаг вэ?

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

Зураг 22. Шударга бус үйлдлийг олон нийтэд мэдээлэх эсэх

3.92

Шударга бус үйлдлийг олон нийтэд мэдээлэх нь зөв гэсэн хүүхдийн шударга байдлын түвшин

3.84

Шударга бус үйлдлийг олон нийтэд мэдээлэх нь буруу гэсэн хүүхдийн шударга байдлын түвшин

БҮЛЭГ 2

ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН СУДАЛГААНЫ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Хүүхдийн шударга байдлын судалгааг “Транспэрэнси Интернэшнл Солонгос” байгууллагаас боловсруулсан арга зүйн дагуу анх 2008 онд Энэтхэг, Солонгос, Бангладеш, Монгол зэрэг оронд зохион байгуулсан. Үүнээс хойш уг арга зүйн дагуу Хүүхдийн шударга байдлын судалгааг 9 дахь удаагаа зохион байгуулаад байна.

1. ХҮҮХДИЙН ШУДАРГА БАЙДЛЫН ТҮВШНИЙ ТООЦООЛОЛ

Хүүхдийн шударга байдлын түвшинг тогтоохдоо доорх 12 асуултад тухайн хүүхэд санал нийлж байгаа эсэхийг нь асууж, хариулт бүрийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлж, үнэлгээний арифметик дунджаар гаргав. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин нь хүүхдийн ёс зүй, ёс суртахуун, зөв төлөвшилт, хууль сахих, авлигыг үл тэвчих үзэл гэсэн дэд үзүүлэлтээс бүрддэг. Хүүхдийн шударга байдлын түвшин 1-д ойртох тусам шударга бус, харин 5-д ойртох тусам шударга гэж үзнэ.

Хүснэгт 4. Хүүхдийн шударга байдлыг үнэлэхэд ашигласан асуулт

Асуултын дугаар	Асуулт
1.	Дотнын найз минь шалгалт өгч байхдаа бусдаас хуулж байвал би “найз минь юм чинь за яахав дээ” гэж бодно.
2.	Улс төрчид, дарга нарын үйлдэл хууль бус байсан ч тэр нь надад ашигтай байвал хүлээн зөвшөөрнө.
3.	Хүүхдүүд интернетэд байгаа бусдын бүтээлээс хуулбарлаж гэрийн даалгавараа хийхдээ эх сурвалжийг нь заавал дурдах албагүй.
4.	Ангийн дарга болохын тулд ангийнхандаа бэлэг өгөх нь байж болох зүйл.
5.	Багшдаа бэлэг өгөх нь дүнгээ ахиулах сайн арга юм.
6.	Баян байх нь шударга байхаас илүү чухал.
7.	Төрийн албан хаагч төрийн үйлчилгээ үзүүлснийхээ төлөө шан харамж авч болно.
8.	Шалгалтаа бусдаас хуулж байгаа хүн нь миний сайн найз байсан ч би өөрийн итгэдэг багш, эцэг, эх, хэн нэгэнд мэдэгдэнэ.
9.	Урт дараалалд зогсож байснаас урдуур нь дайрч кинондоо хурдан орно.
10.	Замын цагдаа, зохицуулагч байхгүй байвал би замын хөдөлгөөний дүрэм зөрчиж магадгүй.
11.	Гэмт хэрэг, авлига, хээл хахуульд холбогдсон хэн нэгэн хүнийг би зохих байгууллагад нь мэдэгдэнэ.
12.	Манай гэр бүл баяжиж л байвал аав, ээж эрх мэдлээ ашиглах, хууль зөрчих нь надад хамаагүй.

Хүүхдийн шударга байдлын түвшний дэд үзүүлэлт болох ёс зүй, ёс суртахуун, зөв төлөвшилт, хууль сахих болон авлигыг үл тэвчих байдлын үзүүлэлтийг тооцохдоо дээр дурдсан асуултуудын дагуу дэд үзүүлэлтийн дунджийг тооцсон болно. Дэд үзүүлэлт тооцоход ашигласан асуултыг дараахь хүснэгтээс харна уу.

Хүснэгт 5. Хүүхдийн шударга байдлын дэд үзүүлэлтийг тооцсон асуулт

	Ёс зүй, ёс суртахуун	Зөв төлөвшилт	Хууль сахих	Авлигыг үл тэвчих
Танин мэдэхүйн	3	4	1	2
Нөлөөллийн	6	5	7	8
Зан үйлийн	9	11	10	12

2. СУДАЛГАА ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН БАЙДАЛ

Хүүхдийн шударга байдлын судалгааг цахим хэлбэрээр “SurveyMonkey” судалгааны программыг ашиглан, 21 аймаг, нийслэлийн 7-12 дугаар ангийн сурагчдыг санамсаргүй байдлаар сонгон, бэлтгэгдсэн асуулгыг бөглүүлж, судалгааг зохион байгуулав.

Судалгааны мэдээллийг цахим хэлбэрээр цуглуулах ажлыг 21 аймаг, нийслэлийн Боловсролын газруудтай хамтран 2019 оны 4 дүгээр сарын 14-ны өдрөөс 2019 оны 5 дугаар сарын 08-ны өдрийн хооронд зохион байгууллаа.

3. СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ХҮҮХДҮҮДИЙН НАС, ХҮЙСИЙН БҮТЭЦ

“Хүүхдийн шударга байдал-2019” судалгаанд хамрагдсан нийт 6576 сурагчдийн 43.6 хувь нь эрэгтэй, 56.4 хувь нь эмэгтэй байгаа бол 16 настай сурагчид хамгийн их буюу 20.6 хувь, 12 настай сурагчид хамгийн бага буюу 4.7 хувь байна. Судалгаанд хамрагдсан сурагчдыг байршлаар нь авч үзвэл 57.5 хувь нь аймгуудаас, 42.5 хувь нь нийслэлээс хамрагдсан байна (Зураг 23).

Зураг 23. Судалгаанд хамрагдсан хүүхдүүдийн хүйс, нас

ДҮГНЭЛТ

Авлигатай тэмцэх газар нь “Хүүхдийн шударга байдлын түвшин 2019 он” судалгааг аймаг, нийслэлийн Боловсролын газартай хамтран зохион байгуулав. Судалгааны үр дүнд үндэслэн дараахь дүгнэлтийг хийж байна.

- ❖ Хүүхдийн шударга байдлын түвшин 2019 оны судалгаагаар 3.91¹ гэсэн дүнтэй гарсан нь өмнөх судалгааны түвшинд гарсан байна. Монгол Улсын ирээдүй болсон хүүхдүүдийн шударга байдал, ёс зүй, ёс суртахуун, төлөвшилтийг хүүхдэд ойлгомжтой, хялбар байдлаар тодорхойлох энэхүү судалгааны түвшин өнгөрсөн оны судалгааны түвшинд байгаа нь хүүхдүүдийг шударга иргэн болгон төлөвшүүлэхийн тулд авч хэрэгжүүлбэл зохих урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх ажил зохих түвшинд хийгдээгүй байгааг илэрхийлж байна.
- ❖ Хүүхдийн шударга байдлын түвшинг аймаг, нийслэлээр тооцдог ба 2019 оны судалгааны үр дүнгээр 17 аймгийн хүүхдийн шударга байдлын түвшин буурсан байна. Баян-Өлгий, Баянхонгор, Булган, Говьсүмбэр, Дорнод, Дундговь, Орхон,

¹ Хүүхдийн шударга байдлын түвшин болон дэд үзүүлэлтийг 1-5 хүртэлх оноогоор үнэлсэн бөгөөд уг үзүүлэлтийн утга 1-д ойртох тусам шударга бус, 5-д ойртох тусам шударга гэж ойлгоно.

Сүхбаатар, Ховд, Хөвсгөл аймгийн хүүхдийн шударга байдлын түвшин сүүлийн гурван жилийн хугацаанд буурсан байна. Архангай, Орхон, Өмнөговь, Хэнтийн аймаг болон нийслэлийн хүүхдийн шударга байдлын түвшин эерэг өөрчлөлттэй гарчээ.

- ❖ Судалгааны дүнгээс харахад хүүхдийн шударга байдлын түвшин нас ахин анги дэвших тутам буурч байгаагаас гадна эрэгтэй хүүхдийн шударга байдлын түвшин эмэгтэй хүүхдийнхээс зөрүүтэй байна. Тус хандлага сүүлийн хэдэн жил хадгалагдаж байгаа нь анхаарал татаж байна. Иймд хүүхдүүдэд ёс зүй, ёс суртахууны зөв төлөвшил олгоход боловсролын байгууллагаас гадна эцэг, эцэг, эх, ах, эгч зэрэг ойр дотны хүмүүс нь бүгд зөв үлгэр дууриал үзүүлэх шаардлагатай байна. Мөн нийслэлийн хүүхдүүдийн шударга байдлын түвшин орон нутгийн хүүхдүүдийнхээс доогуур байдаг хандлага мөн энэ удаагийн судалгаанд илрэв.
- ❖ Төрийн өмчийн сургуулийн хүүхдүүдийн шударга байдлын түвшин хувийн өмчийн хэлбэрийн сургуулийн хүүхдүүдийн шударга байдлын түвшинөөс 0.15 пунктээр их байна.
- ❖ Хүүхдийг шударга байх талаар ярилцах, шударга хандсаных нь төлөө магтаж сайшаах, шударга

бус зүйл хийвэл зэмлэх явдал хүүхдийн шударга байдалд эерэгээр нөлөөлж байгаа нь судалгааны дүнгээс харагдаж байна.

- ❖ Хүүхдийн шударга байдлын түвшинд найз нөхдийн хүрээлэл нөлөөтэй байна. Шударга бус үйлдлийн талаар ангийнхан, найз нартайгаа ярилцдаг хүүхдийн шударга байдлын түвшин найз нөхөдтэйгээ ярилцдаггүй хүүхдийн шударга байдлын түвшинөөс өндөр байна. Иймд эцэг, эхчүүд хүүхдүүдээ ямар хүүхэдтэй нөхөрлөж байгаа, тэдний хүсэл, сонирхол, хүрээлэл зэргийг мэдэж байх асуудал чухал байна.
- ❖ Шударга ёсны талаар зааж сургах, хүүхэддээ анхаарал, халамжтай байх нь хүүхдийн шударга байдалд эерэгээр нөлөөлж байна. Шударга бус асуудал тохиолдвол эцэг, эх, багш зэрэг дотныхоо хүнд ханддаг хүүхдийн шударга байдлын түвшин шударга бус асуудал тохиолдвол ямар нэгэн үйлдэл хийдэггүй хүүхдийн шударга байдлын түвшинөөс өндөр байгаа нь судалгааны үр дүнгээс харагдаж байна.

- ❖ Шударга ёсны тухай мэдээллийг гэр бүлийн хүрээнд авдаг хүүхдийн шударга байдлын түвшин нь сургуулийн орчин, зурагт радио, сонин, хэвлэл, интернет, найз, нөхдийн хүрээлэл зэрэг бусад хүрээнээс авдаг хүүхдийн шударга байдлын түвшинөөс өндөр байна.
- ❖ Шударга ёсны хэм хэмжээг, ёс суртахууны төлөвшил өндөртэй хүүхдүүд шударга бус зүйл хийсэн дотныхоо хүнийг зэмлэж сануулдаг ба шударга бус үйлдлийг олон нийтэд мэдээлэх нь зөв гэж үздэг нь судалгааны үр дүнгээс харагдаж байна.
- ❖ Бидний ирээдүй, хойч үе болсон хүүхдүүдэд бага наснаас нь эхлэн ёс зүй, ёс суртахуун, зөв төлөвшилтийн болон авлигыг үл тэвчих үзлийг төлөвшүүлэхэд эцэг, эх, найз нөхдийн нөлөөллөөс гадна цэцэрлэг болон сургуулийн сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөөнд энэ талаар тодорхой тусгах шаардлагатай байгаа нь жил бүрийн судалгааны үр дүнгээс харагдаж байдаг.

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

ЗӨВЛӨМЖ

БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ХУВЬД:

- Бүх шатны сургуулиудад шударга ёс (ёс зүй), ёс суртахууны үзлийг төлөвшүүлэх талаар хичээл оруулах, сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөөнд тусгах;
- Хүүхдүүдийн шударга байдлыг нэмэгдүүлэх зорилгоор шударга үйлдэл хийсэн хүүхдүүдийг эцэг, эх, найз нөхөд, анги хамт олны дунд шалгаруулан урамшуулах, шагнах зэрэг арга хэмжээг тогтмол зохион байгуулж, ярилцах, хүүхдүүдийг өргөнөөр хамруулан хэлэлцүүлэх ажлыг хэвшүүлэх,
- Багш, сурган хүмүүжүүлэгч нарыг хүүхдүүдийн дэргэд зүй зохисгүй зан гаргах, аливаа шударга ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчих үйлдэл хийхгүй байх талаар багш нарын дунд тогтмол сургалт зохион байгуулж байх,
- Засгийн Газрын 2019 оны 33 тогтоолоор батлагдсан “Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчийн ёс зүйн дүрэм”-ийг сахиж биелүүлэхтэй холбоотой боловсролын салбарын албан хаагчдад сургалт, сурталчилгаа явуулж багш, сурган хүмүүжүүлэгчдийг ёс суртахууны өндөр хэм хэмжээг үлгэрлэх ажлыг зохион байгуулж ажиллах шаардлагатай байна.

ЭЦЭГ, ЭХ БОЛОН БУСАД НАСАНД ХҮРЭГСДИЙН ХУВЬД:

- Эцэг, эх болон бусад хүмүүсийн хувьд шударга байдлаараа гэр бүл, үр хүүхдүүддээ үлгэр дууриалал үзүүлж байх;
- Хүүхдүүдэд буруу зүйл хийснийг нь ойлгуулж, тайлбарлаж байх, шударга үйл хийсэн бол тэднийг урамшуулж, сайшааж байх;
- Хүүхдүүдийн найз, нөхдийн хүрээ, хүсэл сонирхлыг нь анхааран мэдэрч байх;
- Хүүхдүүдээ цаг гаргаж шударга ёсны талаар байнга ярилцаж байх талаар олон нийтийн хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл, зурагт, радиогоор соён гэгээрүүлэх ажлыг эрчимтэй явуулах.

ХЭВЛЭЛ МЭДЭЭЛЛИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ХУВЬД:

- Хүүхдүүд шударга ёсны талаарх мэдээллийг телевиз, радио болон интернетээс авч байгаа бөгөөд тухайлбал, телевиз, радиогоор хүүхдийн шударга ёсыг дэмжсэн, сонирхол татахуйц хөтөлбөр, нэвтрүүлгийг бэлтгэн хүргэж байх;
- Хүүхдийн ёс зүй, шударга байдлыг нэмэгдүүлэх талаар санал, санаачилга гаргах, энэ талаар холбогдох байгууллагуудтай хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэх;
- Хүүхдэд зориулагдсан хөтөлбөр, нэвтрүүлгийн агуулгад шударга бус явдал, үйлдлийг дэмжсэн, сайшаасан зүйл оруулахгүй байхад анхаарах.

---oOo---

УИИМН
СУДАЛГААНЫ САН